

koploper

magazine over
duurzaam ondernemen
in Vlaanderen

juni 2020

De Vlaamse Green Deals

Online deelplatform
voor de bouwsector

Op Wielekes

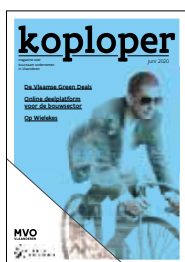
MVO
VLAANDEREN

Vlaanderen
is duurzaam ondernemen

Colofon

WAAROM DIT MAGAZINE 'KOPLOPER' HEET

In dit magazine hebben we het over het belang van duurzaam ondernemen. Je vindt getuigenissen en verhalen van ondernemers die niet meer overtuigd moeten worden van het belang van duurzaam ondernemen. Een MVO-koploper legt zich plat en gaat ervoor. Maar vergis je niet. De Koploper zorgt ervoor dat het peloton begint te jagen. Lees: een alsmaar belangrijker deel van de Vlaamse bedrijfswereld schrijft duurzaamheid in in zijn strategie. Deze Koploper nodigt het peloton uit nog een tand bij te steken op het vlak van energie- en grondstoffenverbruik, circulariteit, inclusiviteit, duurzaam ketenbeheer,...

► Feedback welkom via e-mail info@mvovlaanderen.be

KOPLOPER IS EEN UITGAVE VAN MVO VLAANDEREN

Oplage: 10.000 exemplaren

Verantwoordelijke uitgever: Dirk Vanderpoorten, secretaris-generaal, departement Werk en Sociale Economie, Koning Albert II-laan 35 bus 20, 1030 Brussel

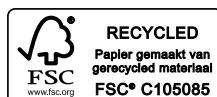
Redactieraad: MVO Vlaanderen

Vormgeving, copywriting en (eind)redactie: commotie.be

OVER MVO VLAANDEREN

MVO Vlaanderen is een initiatief van de Vlaamse overheid, departement Werk en Sociale Economie. Het is een start- en ontmoetingsplaats voor iedereen met een interesse in maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het bevat een ruim aanbod instrumenten en informatie met als doel organisaties te helpen om MVO in praktijk om te zetten.

Scan de QR-code om Koploper online te lezen of ga naar mvovlaanderen.be/koploper

12

DNS BELGIUM

Een klimaatambassadeur waar je hem niet vermoedt

- 04 Voorwoord
- 06 Collegialiteit dragen wij hoog in het vaandel
- 09 Pukkelpop vervoert containers over het water
- 10 De Sustainable Development Goals bij Telenet
- 14 Werflink: Online deelplatform voor de bouwsector
- 15 Verkoop eens je familiegeschiedenis
- 16 De mecaniciens: Op Wielekes
Een bibliotheek van kinderfietsen

18

OVER DE VLAAMSE GREEN DEALS

Het ene dealen is het andere niet

22

RECYCLAGE

Act&Sorb maakt van afvalhout bloeiende business

26

WERKBAARHEID

Werkbaarheidscheques verlengd én uitgebreid

- 24 Softwarebedrijf framet MVO
- 28 De Sustatool maakt MVO concreet
- 30 Vlaamse overheid werkt (binnenkort) in circulaire kantoorinrichting
- 31 Column Erik Vlamincx
- 32 Drive. Op weg naar werkbaar werk
- 33 Een teken aan de wand: kapitaalinjectie voor circulaire kantoorwanden
- 34 Duurzaamheid en armoede, eenzelfde urgentie
- 36 SDG-telex
- 38 Advocatenkantoor gaat voor sociale impact

Voorwoord

Beste ondernemer,

Deze tweede Koploper was zo goed als afgerond toen COVID-19 ons leven veranderde.

Toch hebben we niet gearzeld. We hebben het magazine afgewerkt zoals het bedoeld was. Het is dus een 'coronavrije' editie. Wat we erin vertellen is in sommige gevallen - zoals Pukkelpop - jammer genoeg anders uitgedraaid. Tegelijkertijd stemt het hoopvol om al die boeiende verhalen en voorbeelden te lezen.

Want corona of niet, het blijft een feit dat duurzaam of maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) eigenlijk gewoon een kwestie van gezond verstand is: het gezond verstand om samen met je stakeholders met oog voor de toekomst én met aandacht voor mens, milieu en maatschappij te ondernemen.

Een doordacht stakeholderbeleid draagt ook bij tot een betere klantenbinding, nog zo'n aspect dat steeds belangrijker wordt in een digitale wereld waarin je alles kunt kopen, waar en wanneer je maar wil zoals we de voorbije weken gemerkt hebben.

De Vlaamse regering wil samen met sectoren nog meer dan voorheen werken aan oplossingen voor grote maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat, digitalisering, vergrijzing... We willen ruimte geven aan ondernemingen om te ondernemen, te innoveren en te internationaliseren met respect voor mensenrechten en waardig, werkbaar werk. De klimaatuitdaging mogen we daarbij niet enkel als een problematiek bekijken maar ook als een economische opportuniteit.

Sociaal en circulair ondernemen en de ontwikkeling van ondernemingsmodellen die een dienst in plaats van een product aanbieden of producten delen, zijn nieuwe businessmodellen waarop we als Vlaamse overheid graag inzetten. MVO biedt daarbij marktkansen en concurrentievoordeel. Een positief imago, aandacht voor werkbaarheid en verbetering van de reputatie vergroten immers jouw aantrekkelijkheid als werkgever.

Deze tweede editie van 'Koploper' laat je opnieuw proeven van wat MVO Vlaanderen online en offline te bieden heeft. Informatie, praktijkvoorbeelden, instrumenten, dienstverleners,... Het is de ideale inspiratiebron om het pad van duurzaam ondernemen te ontdekken of verder te bewandelen.

Ik hoop alvast dat elk van jullie in dit magazine de kansen en de inspiratie vindt voor een stevige 'demarrage'.

Wie weet zien we je dan in een volgende editie terug op ons podium!

Hilde Crevits

Viceminister-president

Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

ESF Vlaanderen geeft om werkbaar werk

ESF investeert samen met Vlaanderen en Europa in arbeidskansen en kwaliteitsvolle loopbanen.

Schrijf in op onze nieuwsbrief en blijf op de hoogte van de laatste nieuwe oproepen en andere interessante informatie. Zo krijg je de kans om mee te stappen in projecten die je werk werkbaarder maken.

www.esf-vlaanderen.be

Werkbaarheidscheque uitgebreid naar aanleiding van de coronacrisis

Wil je weten hoe het gesteld is met de werkbaarheid in je organisatie? Wil je verbeteracties doen om tegemoet te komen aan de gewijzigde omstandigheden ten gevolge van de coronacrisis? Met de werkbaarheidscheque krijg je financiële steun om hierop in te zetten. Deze maatregel is beschikbaar tot en met 31 december 2020 en is toegankelijk voor zowel de profit- als de social profitsector.

Alle info vind je op
www.vlaanderen.be/werkbaarheidscheques

Vlaanderen
is werk

Collegialiteit dragen wij hoog in het vaandel

Zowel het personeel als de directie van Wyckaert Bouwondernemingen engageert zich voor duurzaam ondernemen. Bestuurder Pascale De Backer en SHEQ-manager Kurt Van Moorhem laten werknemers meedenken om ze te betrekken in het duurzame verhaal.

“We hebben een continu proces gecreëerd waarin we nog willen verbeteren.”

Pascale De Backer, Bestuurder

“We zijn voorzichtig begonnen en hebben ons concept uitgelegd op alle niveaus.”

Ook in de bouwsector raakt duurzaam ondernemen meer en meer ingeburgerd. Het Gentse bedrijf Wyckaert Bouwondernemingen is een voorbeeld van een good practice.

“Iedereen in ons bedrijf was ervan overtuigd dat er meer in een duurzaam kader moest gebeuren. Het raakt zoveel elementen dat je voelt dat je die stroom moet volgen”, steekt bestuurder **Pascale De Backer** van wal.

Wanneer werd duurzaamheid voor het eerst geïntegreerd bij Wyckaert Bouwondernemingen?

Kurt Van Moorhem: “Duurzaamheid was altijd al een aandachtspunt in ons bedrijf. We zijn al sinds eind jaren negentig ISO 9001 gecertificeerd, en ook voor VCA** (veiligheid, gezondheid en milieu, red.).”

Pascale De Backer: “Het is sinds een jaar of vijf wel in een stroomversnelling gekomen.

In 2013 hebben we aan het Voka Charter concrete acties gekoppeld. Die waren meteen een succes. We willen daarom ook ISO 14001 halen, zodat we conform zijn met die milieu-eisen en wetgeving.”

Wat waren jullie eerste inspanningen?

De Backer: “Er was een algemene nood in het bedrijf om samen dingen aan te pakken. Zo wilden we ons wagenpark energiezuinig maken, meer sorteren, iets organiseren voor Internationale Vrouwendag,... daaruit is onze ‘Wyckaert 3.0’ gegroeid.”

Van Moorhem: “Het project bestond uit acht werkgroepen. Van 2012 tot 2014 hebben we in die werkgroepen doelen gesteld en actie ondernomen.

Neem het wagenpark: de doelstelling daar was minder dan 115 gram CO₂-uitstoot halen. Op enkele jaren tijd hebben we onze vloot vernieuwd met onder meer hybride wagens. Nu zitten we onder die broeikasgaslimiet.”

De Backer: “Wat niet wil zeggen dat het werk af is: we hebben opnieuw indicatoren vooropgesteld die we willen behalen. Hetzelfde geldt voor de afvalinzameling. We wilden minder afval produceren én beter sorteren. Intussen hebben we minimaal drie verschillende afvalfracties op elke werf.”

Van Moorhem: “Zo hebben we een continu proces gecreëerd waar we nog in willen verbeteren. Zowel op het gebied van veiligheid en milieu als op menselijk vlak.

Het is niet alleen de directie die duurzaamheid beoogt, het vraagt een inspanning van de hele onderneming.”

Hoe faciliteren jullie die betrokkenheid?

Van Moorhem: “We hebben eerst een externe firma gevraagd om te polsen wat onze werknemers nu écht denken over onze organisatie en welke richting we uit gaan. Strookt het beeld van de directie

Kurt Van Moorhem, SHEQ-manager Wyckaert Bouwondernemingen

“We merken dat er meer en meer klanten met duurzame partners wensen te werken.”

met dat van de vloer? Het resultaat dat daaruit kwam, was zeer bevredigend. De neuzen staan dus in dezelfde richting.”

De Backer: “Wij laten onze mensen ook meedenken. We organiseerden een brainstormingdag, waaruit bleek dat het duurzame verhaal echt leefde. Zo ontstonden zes zelfsturende teams. Die teams hebben we niet zonder meer in onze organisatie geïntroduceerd: we zijn voorzichtig begonnen en hebben ons concept uitgelegd op alle niveaus.”

Van Moorhem: “Daarna hebben we gekeken wie we als teamcoördinatoren konden inzetten. De coördinatoren zijn actief in verschillende domeinen: administratie, logistiek, uitvoering... en kunnen dus een rechtstreekse impact hebben op hun afdeling. Tezamen hebben ze op termijn ook impact op de ganse organisatie.”

Jullie personeel wordt dus continu betrokken bij de acties?

De Backer: “Absoluut. Als directie vertrouwen we op onze mensen, ook voor de uitvoering. Zo hopen we iedereen te kunnen betrekken bij duurzaam ondernemen.

Er is ook budget om de ideeën van werknemers uit te werken, maar zij moeten wel met een plan komen.

Wat zijn de struikelblokken, en wat stellen ze voor als alternatief? Ze maken ook een budget op van de potentiële investering.”

Van Moorhem: “Zo zetten we acties op, samen met de teamcoördinatoren. De directie beslist samen met hen hoe en wat we kunnen realiseren. Die coördinatoren krijgen hun functie trouwens voor een jaar, of tot een lopend project is afgewerkt. Het is de bedoeling dat er constant vernieuwing is; zo verhogen we opnieuw de betrokkenheid.”

Wat is de grootste drempel?

De Backer: “Mensen motiveren en aantrekken. Zeker naar de arbeiders toe is dat een uitdaging.

De mindset zit goed en de projecten lopen vlot, aan ons nu om het duurzame verhaal te blijven uitdragen.

Die warmte, die zorg moet je overbrengen.”

Van Moorhem: “Je kan daarom niet genoeg communiceren. Er zijn ongetwijfeld nog altijd mensen die ‘het’ niet hebben gehoord. Dat is een aandachtspunt: hoe bereiken we écht iedereen? Alle vormen van communicatie kunnen helpen opdat iedereen aan hetzelfde zeel trekt.”

Dat de neuzen alvast in dezelfde richting staan: is dat een gevolg van jullie HR-beleid?

Van Moorhem: “Ik denk het wel. We hebben hier een goed, trouw werknemersbeleid. Ons bedrijf heeft een bepaalde filosofie: het is belangrijk dat je goed en snel kan

werken, maar collegialiteit dragen wij ook hoog in het vaandel. Er wordt niet met de vinger gewezen als je een kwartier aan het praten bent. En iedere verjaardag wordt gevierd. Hier is altijd taart, bij wijze van spreken (lacht).”

De Backer: “Er wordt veel gevraagd van een werknemer, maar als directie zijn we ook veeleisend voor onszelf. We investeren trouwens doorlopend in ons HR-beleid. Onze evaluatiegesprekken zijn open gesprekken waarbij sterktes en zwaktes naar boven komen. Je krijgt doelstellingen, waarvoor we ook begeleiding voorzien: wat kunnen we als directie doen opdat je verbetert?”

Hoe creëer je zo’n cultuur van vertrouwen?

Van Moorhem: “Die cultuur is hier van generatie op generatie overgedragen. Er is ook weinig verloop, zowel bij de arbeiders als bij de bedienden. Vorige week is nog iemand op pensioen gegaan na veertig jaar trouwe dienst.

Wij gaan voor ‘gezond groeien’: onze mensen nemen de beslissingen mee.

Een projectleider of aankoper kan ook zelf knopen doorhakken, hoewel zij soms over grote bedragen gaan. Maar dat is ook de sterkte: het wordt menselijk door ze die bevoegdheid toe te vertrouwen.”

De Backer: "Ik denk dat vertrouwen een van de basisfundamenten is: altijd vertrekken vanuit het goede van de mens. We werken daar natuurlijk aan: er zijn allerlei initiatieven om meer betrokkenheid te genereren. Met activiteiten, zoals Veiligheidsdag, om al onze mensen samen te brengen, stimuleren we zowel de sfeer als de betrokkenheid."

Zijn er ook werknemers die het juist moeilijk vinden om te functioneren in een zelfsturend team?

Van Moorhem: "Er zullen er zijn die een eerder afwachtende houding aannemen. Daar is niets mis mee, zoiets moet groeien. Het is een visie die je niet van vandaag op morgen hebt. Maar iemand die zegt dat hij niet meedoet: nee, zo ben ik nog niemand tegengekomen."

De Backer: "Ik heb onlangs aan onze teamcoördinatoren gevraagd om met hun afdeling te brainstormen. Zo kwam er een baseline per departement als antwoord op de vraag: wat kunnen we doen voor de anderen? Toen bleek dat alles gewoon samenhangt. Dat zijn oefeningen die je bewust maken van wat je met z'n allen kan bereiken."

Zijn er voorbeelden van duurzaamheidsinitiatieven die in die zelfsturende teams zijn ontstaan?

De Backer: "In de HR-afdeling hebben we alvast een extra persoon aangeworven, die meer ondersteuning biedt. Zo willen we de juiste combinatie tussen de zachte en harde HR."

We gaan ook voor een stuk digitaliseren. We hebben de cloud geïntroduceerd, zodat we een beheersysteem voor documenten hebben dat toegankelijk is voor ons én onze stakeholders. Zo kunnen we makkelijker workflows integreren. We zijn ook bezig met de integratie van een scanningsysteem, om te zorgen voor een nog vlottere werking tussen werf en magazijn."

Van Moorhem: "Ook ons magazijn wordt geoptimaliseerd. Ons materiaal wordt nu beter gecontroleerd vooraleer onze werknemers aan de slag gaan. En op de werven willen we zoals gezegd nog meer en beter sorteren. Dat is een voortdurend proces."

We willen ook meer duurzaam bouwen. Als partner in bouwprojecten hebben we die kennis in huis. Het is daarom belangrijk om voor te stellen dat je energiezuinig bouwt, met zonnepanelen en dergelijke. Dat is ondernemen met een gezond boerenverstand, want dan kies je zowel voor kwaliteit als veiligheid, rekening houdend met het milieu en de omgeving."

Hoe positioneren jullie zich op de markt? Zetten jullie collega's ook in op duurzaamheid?

Van Moorhem: "We hebben nog geen vergelijking gemaakt, maar gaan op dit ogenblik na wat onze stakeholders verwachten van Wyckaert."

De Backer: "De bouwsector heeft in het voorbije decennium heel wat vorderingen gemaakt. Het is nu zaak die dynamiek te gebruiken. Daarom hebben we onlangs een charter uitgestuurd naar onze leveranciers en onderaannemers waarin we duidelijk maken dat wij bezig zijn met duurzaam ondernemen. Wij vragen hen ook mee te stappen in dit verhaal. Zo hopen we onze onderaannemers aan te moedigen tot de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen die wij stellen. Zo creëer je transparantie."

Van Moorhem: "Het is nog maar een eerste stap, maar de respons op dat charter is zeer goed. En ook in het aankoop- en uitvoeringsbeleid willen we naar een duurzame samenwerking."

Merken jullie dat klanten daarop letten?

Van Moorhem: "We merken dat er meer en meer klanten met duurzame partners wensen te werken. Het is geen eis, maar voor klanten als Volvo Cars Gent en Arcelor Mittal biedt het toch een meerwaarde."

Vorig jaar hebben we zelfs de Volvo Quality Excellence Award gekregen. Die belooft tekens een partner, na een grondige scan. Volvo Cars Gent stelt dan ook hoge normen aan zijn leveranciers."

Zijn labels en erkenning belangrijk voor jullie?

Van Moorhem: "Ze leggen extra gewicht in de schaal. We boren op die manier een klantenpotentieel aan dat de waarde ervan erkent. Ik denk dat het belangrijk is om met die labels naar buiten te treden. Dat doen we misschien nog wat te weinig. We zijn soms te bescheiden."

De Backer: "Dat zit een beetje in ons DNA. We hoeven niet in de spotlights te staan. Al is die uitstraling naar de buitenwereld toe wel erg belangrijk, en kunnen we ons nog onderscheiden als het over duurzaam ondernemen gaat."

Van Moorhem: (knikt) "Bescheidenheid is mooi, maar je mag weleens pronken. Wij staan ergens voor. Waar je goed in bent, mag je tonen."

wyckaert.eu

mvovlaanderen.be/inspiratie/collegialiteit-dragen-wij-hoog-in-het-vaandel

Pukkelpop vervoert containers over het water

Foto © Vishnu Nair

Pukkelpop ziet muziek in de binnenvaart. Ook dit jaar werkt het festival samen met waterwegbeheerder De Vlaamse Waterweg nv om containers met festivalmateriaal per schip naar de festivalweide te vervoeren.

De Vlaamse Waterweg is Pukkelpops' binnenlandse 'shipping partner' sinds 2015. In dat jaar kwamen er 86 paletten met materiaal voor de artiestenbackstage over het water aan.

In 2016 betrof het de aankleding voor diezelfde backstage ruimte en in 2017 kwam het volledige hoofdpodium via de Vlaamse binnenwateren naar Pukkelpop.

Het voorlopige hoogtepunt was 2019 met maar liefst 54 containers materiaal of het equivalent van 29 vrachtwagens. Deze keer kwamen ook de onderdelen van de prestigieuze 3D Videowall mee.

In 2020 staat containertransport over het water op het programma en zullen de containers een decoratief element

vormen van de Pukkelpopweide. En - primeur! - Pukkelpop kijkt dit jaar voor de eerste keer in de richting van transport van festivalgangers over het water.

Slimme app voor de binnenvaart

De samenwerking met het muziekfestival is ook voor De Vlaamse Waterweg nv en haven Genk, die instaat voor de organisatie van het transport, een slimme zet. Hierdoor kunnen zij bedrijven bewust maken van de vele voordelen en vaak nog ongekende mogelijkheden van de waterwegen. De Vlaamse Regering wil immers tegen 2030 het aandeel in de binnenvaart van het goederenvervoer optrekken van 15 naar 20 procent.

De Vlaamse Waterweg nv maakte ook

van de gelegenheid gebruik om een nieuwe app te lanceren. "De binnenvaart-app VisuRIS maakt de binnenvaart nog transparanter en gebruiksvriendelijker, zowel voor de waterweggebruikers als de logistieke spelers. Ze moet een stimulans vormen om het aandeel van de binnenvaart in de logistieke keten te laten stijgen", zegt **Chris Danckaerts**, gedelegeerd bestuurder van De Vlaamse Waterweg nv.

pukkelpop.be/nl/info/groen

De Sustainable Development Goals bij Telenet

Foto © Brett Sayles

Het magazine over trends in duurzaam ondernemen ecoTips interviewde vijf Belgische bedrijven over de manier waarop zij de SDG's al dan niet gebruiken om de duurzame doelstellingen van hun bedrijf in praktijk te brengen.

De reeks - die de persprijs won van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) - polst naar de kennis van de SDG's, de bereidheid van bestuur en management om de SDG's te gebruiken en de uitdagingen die daaraan verbonden zijn.

Wij brengen hieronder een samenvatting van het gesprek met Telenet. Het volledige interview vind je terug op de website van MVO Vlaanderen. Het verscheen oorspronkelijk in ecoTips.

Als Corporate Affairs Director is **Ineke Rampart** verantwoordelijk voor het imago en de reputatie van Telenet. De communicatie met de vele stakeholders hoort daar vanzelfsprekend bij, maar ook duurzaamheid. Het bedrijf heeft geen duurzaamheidsverantwoordelijke in dienst.

Ineke Rampart: "Ik ben geen duurzaamheidsverantwoordelijke, in de zin dat ik heel de dag met duurzaamheid bezig ben. Maar onze duurzaamheidsinspanningen zijn een gedeelde verantwoordelijkheid. Het dagelijkse duurzaamheidsbeheer wordt gedragen door het Finance/Investor Relations team en het Corporate

Affairs team. Per groep of per team zijn er mensen die aandacht hebben voor dat thema en die erover waken dat duurzaamheid effectief meegenomen wordt in hun afdeling. Zo zit duurzaamheid verankerd in al onze afdelingen."

Duurzaam in core business

Bij het lezen van het duurzaamheidsverslag en de interpretatie van de SDG's, valt het op dat het vooral gaat over de core business van Telenet, zoals digitalisering en digitale geletterdheid in ons eigen land. Op vlak van bijvoorbeeld milieu valt er nog wel wat vooruitgang te boeken, zoals het bedrijf ook toegeeft.

Ineke Rampart: "Ons duurzaamheidsverslag is inderdaad geen 'goednieuws-show'. We communiceren transparant over verbeterpunten. Wij willen dat onze core business zo duurzaam mogelijk uitgevoerd wordt. Daarnaast hebben we wel een aantal acties die wat breder gaan op maatschappelijk vlak."

SDG's bij Telenet

Ineke Rampart: "In ons duurzaamheidsverslag van 2016 hebben we voor het eerst melding gemaakt van de SDG's. Toen hebben we een 'mapping' gemaakt van de SDG's op onze prioriteiten. Dat is voor ons een eerste fase. In een volgende

“Ons duurzaamheidsverslag is geen ‘goednieuwsshow’ en we communiceren transparant over verbeterpunten. Wij willen dat onze core business zo duurzaam mogelijk uitgevoerd wordt.”

Duurzaamheidsverslag Telenet

Het achtenzestig pagina's tellende duurzaamheidsverslag 2016 van Telenet, besteedt uitgebreid aandacht aan transparante en vooruitstrevende relaties met klanten en medewerkers, aan innovaties en investeringen, digitale engagementen naar jongeren en lokale gemeenschappen. Het aspect planet komt minder uit de verf en beslaat een tiental pagina's.

Dat wil echter niet zeggen dat Telenet daar geen acties en ambities voor heeft. Zo zijn er wel degelijk hogere ambities voor de toekomst, waaronder: koolstofuitstoot verminderen, energie-efficiëntie verbeteren, de recyclage en het hergebruik van (elektronisch) afval opdrijven. Dat wordt onder meer vertaald in: “Wij investeren in een initiatief voor koolstofcompensatie om onze ecologische voetafdruk te beperken. Telenet heeft sinds 2011 een structureel partnership met de natuurorganisatie Bos+, die zich inzet voor meer en betere bossen in Vlaanderen en de wereld. Bos+ werkt met plaatselijke ngo's samen aan een duurzaam herbebossingsproject in Ecuador. Sinds de start van het project in 2011 werden 383.095 inheemse bomen geplant, wat overeenkomt met de herbebossing van 517 hectare en een geraamde totale koolstofopslag van 8.627 ton in 2016.”

Telenet gebruikt honderd procent groene stroom in haar eigen gebouwen en er zijn investeringen in hogere energie-efficiëntie van de netwerkinfrastructuur en de datacenters.

Jaarlijks leveren zo'n 220.000 klanten hun decoders en modems weer in. Om die te triëren, te repareren en/of te recyclen, werkt Telenet samen met het bedrijf IMSIR, dat daarvoor zestig mensen met beperkte toegang tot de arbeidsmarkt tewerkstelt.

Verder kent Telenet ethische codes en volgt de principes van de UN Global Compact en de verslaggevingsprincipes van de GRI (Global Reporting Initiative).

fase willen we bekijken in welke mate bepaalde van onze doelen onmiddellijk op de SDG's geënt kunnen worden en met welke SDG's we concreet aan de slag kunnen binnen onze core business.

Momenteel gebruiken we voor onze duurzaamheidsverslaggeving het framework van de GRI. Maar misschien kunnen we op termijn afdalen naar het framework van de SDG's. We merken wel dat die twee systemen ook niet helemaal compatibel zijn. Heel wat collega-bedrijven zoeken wegen om meer uit de SDG's te halen.

SDG's zijn voor mij een toegankelijke tool om bewustzijn te creëren, vooral naar het grote publiek. Maar ik mis nog wat

onderbouw en concrete toepassingen die ook nuttig zijn voor professionals die met duurzaamheid bezig zijn. Hoe vertaal je SDG's naar beleid, acties en meetbare targets?

Om over duurzaamheid te rapporteren is GRI toch nog een sterker model. Ik hoop dat GRI een instrument ontwikkelt waarmee we ook de SDG's meetbaar en rapporteerbaar kunnen maken.”

ecotips.org

mvovlaanderen.be/inspiratie/de-sustainable-development-goals-bij-telenet

Een klimaatambassadeur waar je hem niet vermoedt

SDG'S

7 BETAALBARE EN
DUURZAME
ENERGIE

9 INDUSTRIE,
INNOVATIE EN
INFRASTRUCTUUR

11 DUURZAME
STEDEN EN
GEMEENSCHAPPEN

13 KLIMAATACTIE

17 PARTNERSCHAP OM
DOELSTELLINGEN
TE BEREIKEN

Vorig jaar riep het milieu-infopunt voor de kmo (MiK) DNS Belgium uit tot klimaatambassadeur voor Vlaams-Brabant. Het haalde het van twee andere genomineerden: Alpak en Adsomenoise. Maar... wie of wat is DNS Belgium en waaraan dankt het dit klimaatambassadeurschap?

Het milieu-infopunt voor de kmo (MIK)

De trofee Klimaatambassadeur is een initiatief van MIK, het milieu-infopunt voor de KMO. Dat reikt de trofee uit sedert 2014.

MIK is een samenwerking tussen de Provincie Vlaams-Brabant en Voka-Kamers van Koophandel Vlaams-Brabant.

Het infopunt ondersteunt kleine en middelgrote ondernemingen in:

- Hun zoektocht naar antwoorden op al hun milieuvragen.
- De stappen die ze zetten richting duurzaamheid, klimaatneutraliteit, waterbesparing, energiebesparing,....

mikoklimaat.be

mvovlaanderen.be/inspiratie/een-nieuwe-klimaatambassadeur-voor-vlaams-brabant

Wie surft op het internet - en dat doen we ondertussen dagelijks misschien meer dan ons lief is - staat er zelden bij stil dat die domeinnamen - bijvoorbeeld www.mvovlaanderen.be - wel 'ergens' moeten geregistreerd worden al was het maar om dubbel gebruik te vermijden.

Dat is exact wat DNS Belgium doet voor het Belgische grondgebied: het operationele en administratieve beheer van de domeinnamen die eindigen op .be, .vlaanderen en .brussels. Het bedrijf realiseert dit door een kwalitatief hoogstaand registratiesysteem aan te bieden aan een netwerk van 400 zogenaamde 'registrars'. Dat zijn de bedrijven waar je terecht kunt om de domeinnaam (en meestal ook de bijhorende hosting) van je website te registreren.

Daarnaast zorgt DNS Belgium er ook voor dat die domeinnamen constant wereldwijd beschikbaar zijn door de permanente toegankelijkheid van de nameservers te garanderen.

Klimaatneutraal

DNS Belgium beschouwt de titel van Klimaatambassadeur als een bekroning voor hun klimaatprogramma. Dat legt hen ambitieuze doelstellingen op om hun CO₂-uitstoot te reduceren en de resterende CO₂-uitstoot te matigen. Daarnaast heeft het bedrijf ook de verantwoordelijkheid genomen voor zijn uitstoot uit het verleden

door de gevolgen hiervan op de opwarming van de aarde te compenseren.

Het klimaatprogramma omvat, naast de overschakeling naar een groene stroomleverancier voor het kantoor, ook verschillende acties om het bewustzijn over de klimaatverandering bij het personeel te vergroten. Zo volgden alle personeelsleden een ecodrivingcursus en wisselde wie wilde, zijn parkeerplaats in tegen budget voor een leasefiets.

Naar de cloud

In 2018 realiseerde DNS Belgium zijn grootste en meest langdurige CO₂-besparingen: de migratie van het registratie- en beheerplatform van alle Belgische domeinnamen naar een klimaatneutrale cloudoplossing.

De resterende CO₂-uitstoot compenseert de vzw door projecten te steunen in België en het buitenland. Via planteenbos.be steunt het een bebossingsproject in Essene, Vlaams-Brabant en via carbonfootprint.com steunt het CO₂-reducerende projecten in Europa en in de rest van de wereld.

Internationale voortrekkersrol

Ook buiten België wil DNS Belgium inspireren. Zo is het bedrijf actief betrokken bij en sponsort het een oplossing om internationale domeinbeheerderscongressen vanop afstand te kunnen volgen. Hierdoor reizen minder deelnemers met het vliegtuig.

Een bredere duurzaamheidsstrategie

De hiervoor beschreven inspanningen op klimaatvlak passen op hun beurt in een bredere duurzaamheidsstrategie die steunt op vier pijlers:

- Inspirerende werkplek
- Leider in security
- Digitaal bewustzijn
- Duurzaam ketenbeheer

Voor elk van die pijlers definieerde DNS Belgium strategische doelstellingen waaraan het alle beslissingen en acties toetst. Je leest er meer over in het eerste duurzaamheidsverslag van het bedrijf.

Je kunt het hier raadplegen:

https://assets.dnsbelgium.be/attachment/DNS_duurzaamheid_NL_2016_2017.pdf

Philip Du Bois, algemeen directeur, vat het allemaal als volgt samen: "Bij DNS Belgium vinden we het belangrijk om op het vlak van duurzaamheid - en dat bedoel ik in de breedst mogelijke zin van het woord - een zeer actieve rol te spelen. Wij willen onze partners en leveranciers motiveren om op een duurzame manier te gaan ondernemen. Alleen kunnen wij als kleine kmo het verschil niet maken, maar we kunnen wel een voortrekkersrol opnemen. Door de krachten te bundelen met alle bedrijven waarmee we samenwerken, kunnen we een wezenlijke impact creëren."

Werflink

Online deelplatform voor de bouwsector

'Werflink' is een online deelplatform waarop bouwbedrijven en -werven onderling materieel, infrastructuur, vrachtruimte, materiaaloverschotten,... kunnen delen, huren of ruilen.

Overschotten van ruwbouw- en afwerkingsmaterialen. Werfmaterieel dat dagen of zelfs weken ongebruikt blijft. Of, omgekeerd, die extra hoogtewerker of heftruck waar de werfleider op gerekend had maar die niet beschikbaar blijkt. Een vrachtwagen die maar voor de helft geladen naar een werf rijdt.

Het zijn alledaagse situaties en problemen in de bouwsector. 'Werflink' biedt oplossingen. Dit online deelplatform helpt bouwbedrijven om onderling materiaaloverschotten, infrastructuur, uitrusting, vrachtruimte,... te delen, te huren of te ruilen.

De voordelen liggen voor de hand:

- Bouwbedrijven maken samen beter gebruik van hun materieel.
- Minder verspilling omdat overschotten niet verloren gaan.
- Kostenbesparing door minder aankopen van materiaal en uitrusting.
- Meer opbrengsten door de verhuur van ongebruikt materieel.

Werflink kwam tot stand via een samenwerking tussen Vlaanderen Circulair, OVAM, de Vlaamse Confederatie Bouw en Besix.

Foto © Juhasz Imre

werflink.be

Verkoop eens je familiegeschiedenis

Tom Cools komt uit een geslacht van begenadigde profwielrenners. Fan van vrijetijdskledij met een touch koersbeleving, rijpte het idee al langer om een kledingstuk op de markt te brengen dat verbonden is met zijn familieverhaal.

Daarvoor koos hij voor een kwaliteitsvol product. Op die manier zet hij zich in voor een meer duurzame textielindustrie. En zo kwam een onderneming tot leven die luistert naar de naam Çois Cycling Legacy.

Familiegeschiedenis

François Cools is de grootvader van Tom. Meester op de fiets, nam hij deel aan de Olympische Spelen van Berlijn in 1936. In het begin van de jaren '40 werd hij drie opeenvolgende keren Belgisch kampioen bij de profs.

Na een carrière als coureur werd hij in de jaren '60 op de piste gangmaker van ondermeer Eddy Merckx. François won, als gangmaker van Herman Van Springel, verschillende keren Bordeaux-Parijs. Nog later werd hij manager van het Mann-Grundig wielerteam, dat met Herman Van Springel een legendarische tweede plaats behaalde in de Ronde van Frankrijk van 1968.

Ook de twee zonen van François hebben op hoog niveau gekoerst. Om maar aan te geven dat de wielermicrobe in Toms DNA zit.

Duurzame textiel

Çois Cycling Legacy biedt vrijetijdskledij (T-shirts en sweaters) en shirts voor wielertoeristen aan met een opdruk die verband houdt met de koers.

De kledingstukken dragen alle labels om sociaal en ecologisch als duurzaam bestempeld te worden. Naast het Fair Wear label zijn dat ecologische labels als de Global Organic Textile Standard voor het gebruik van gecertificeerde organische vezels. Het label van de Oeko Tex 100 garandeert dat het eindproduct geen schadelijke stoffen bevat. De Organic Content Standard verzekert de echtheid van de organische vezels doorheen de productieketen.

Çois Cycling Legacy trad onlangs ook toe tot de Eco Packaging Alliance. Hun verpakkingen zijn nu vervaardigd uit een op mais gebaseerd bio-plastic en 100% composteerbaar.

Tom doet beroep op onafhankelijke ontwerpers. Zij toveren zijn ideeën om tot een design of tot een opdruk voor de kledingstukken.

De collectie is verkrijgbaar via de webshop van Çois Cycling Legacy en in een twaalfstal winkels. Daaronder de museumshop van het Centrum van de Ronde van Vlaanderen in Oudenaarde. Ook in winkels in Frankrijk, Duitsland en Spanje zijn de kledingstukken te vinden. En dat alles in minder dan een jaar tijd.

Durven smijten

Door een product te verbinden aan de familiegeschiedenis wou Tom het familieverhaal toegankelijk maken voor een ruimer publiek.

Naar eigen zeggen heeft hij zich 'gewoon durven smijten'. Zoals coureurs op hun instinct koersen en in de aanval durven te trekken, heeft hij deze onderneming op het getouw gezet.

Hij was overtuigd van de waarde van zijn idee en hij geloofde sterk in de methode van storytelling. Waardoor hij een stuk koers- en familiegeschiedenis weer tot leven wekt. Magisch toch?

[m.vlaanderen.be/inspiratie/
verkoop-eens-je-familiegeschiedenis](https://m.vlaanderen.be/inspiratie/verkoop-eens-je-familiegeschiedenis)

Ç O I S
C Y C L I N G L E G A C Y

SDG'S

3 GOEDE
GEZONDHEID
EN WELZIJN

8 WAARDIG WERK
EN ECONOMISCHE
GROEI

12 VERANTWOORDE
CONSUMPTIE
EN PRODUCTIE

De mecaniciens

De tweede Koploper en meteen een nieuwe rubriek: maak kennis met **'de mecaniciens'**.

Zeg nu zelf. Wat zou een wielerveden - laat staan een Koploper - zijn zonder mecaniciens? Die mannen die rit na rit tot 's avonds laat alle mechanische probleempjes oplossen, de fietsen poetsen tot ze blinken, kettingen smeren, banden oppompen tot de exacte spanning,...

Nooit op de voorgrond maar wel heel erg aanwezig. Zoveel is duidelijk: zonder mecaniciens geen koers. Daarom krijgen zij hier hun eigen rubriek.

Hoe we dat inhoudelijk vertalen?

Denk aan een vaak voorkomend probleem, ongemak, fenomeen,... iets waar je thuis of op het werk onvermijdelijk tegenaan loopt. Je zou het banaal noemen ware het niet dat wat je overkomt gewoon vervelend is en niet zelden ook nog geld kost.

Onze spreekwoordelijke 'mecaniciens' is dan die organisatie die aan dat probleem een mouw past. Op een duurzame manier bovendien.

'Op Wielekes' leek ons dé partij om deze nieuwe rubriek op gang te trekken.

Op Wielekes

Een bibliotheek van kinderfietsen

Wie kinderen heeft (gehad) weet hoe dat gaat. Je koopt geen fiets voor je kind omdat het er te snel 'uitgroeit'.

Of het tegenovergestelde geval. De gang in je huis is een opslagplaats geworden van fietsjes die wachten tot een volgende bengel groot genoeg is om erop te kunnen rijden.

'Op Wielekes' biedt de oplossing. Het brengt kwalitatieve kinderfietsen binnen het bereik van iedereen via een deelsysteem onder het motto "Hoe meer kinderen op de fiets, hoe beter!".

Hoe werkt het?

Je betaalt als gezin een jaarlijks lidgeld. Dat geeft je altijd toegang tot een degelijke kinderfiets van de juiste maat. Die kies je in het 'Op Wielekes-depot' waarna je een contract tekent en de fiets mee naar huis neemt. Wordt de fiets te klein voor je kind, dan breng je hem terug en krijg je een groter model mee. Bij elke wissel wordt de oude fiets in goede staat hersteld zodat die opnieuw kan worden uitgeleend.

Leden van Op Wielekes groeien met andere woorden mee met het aanbod dat niet enkel kinderfietsen omvat maar ook loopfietsjes en aanhangfietsen. Op Wielekes promoot werkelijk fietsen bij (en met) kinderen tussen twee en twaalf jaar.

De voordelen van Op Wielekes

- Altijd toegang tot een kwalitatieve kinderfiets op maat.
- Een eenvoudige en goedkope oplossing voor kinderfietsen van twee tot twaalf jaar.
- Plaatswinst in huis door enkel fietsen te stallen die op dat moment nodig zijn.
- Wekelijks mogelijkheid tot fietsonderhoud in een open fietsherstelplaats.
- Een infopunt voor fietsen met kinderen. Workshops rond fietsherstel voor kinderen, veilig fietsen...
- Een nieuw leven voor gebruikte fietsen.

1 GEEN ARMOEDE

10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN

11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN

12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE

Foto © Agung Pandit Wiguna

Waar vind je depots?

Op Wielekes startte in 2014 als een pilootproject van Netwerk Bewust Verbruiken met een eerste depot in Ledeborg bij Gent.

Sindsdien kwamen er ook Op Wielekes-depots in andere Vlaamse steden en gemeenten:

- Aalst
- Aalter
- Deinze
- Gent, Brugse Poort
- Gent, Heilig Hart (De Wasserij)
- Gent, Ledeborg
- Gent, Moscou
- Gent, Muide-Meulestede
- Hasselt
- Lier
- Lochristi
- Merelbeke (Flora)
- Schoten-Wijnegem
- Zoersel-Malle-Schilde

Fietsdeelsystemen zoals Op Wielekes zijn trouwens aan een stevige opmars bezig. Je vindt een overzicht van alle initiatieven op de website van Op Wielekes.

Start zelf een depot!

Met steun van de Provincie Oost-Vlaanderen ontwikkelde Netwerk Bewust Verbruiken een gratis opstartpakket.

Dat pakket richt zich tot organisaties, buurtgroepen, scholen en gemeenten. Het helpt hen op weg om met een depot te starten in hun omgeving en bundelt de ervaringen van voorgangers:

- Hoe vind je een geschikte locatie?
- Hoe breng je partners en vrijwilligers samen?
- Hoe verzamel je fietsjes en materiaal en - vooral - leden?
- Financiering, perswerking en promo komen er ook in aan bod.

Steden en gemeenten kunnen via Gemeente voor de Toekomst begeleiding krijgen bij de opstart van een Op Wielekes-depot.

Wie gebruik wil maken van het opstartpakket, moet het eens zijn met met twee principes:

- Terugkoppeling: wie met een depot start, wordt lid van het lerend netwerk.

Hierin deelt Netwerk Bewust Verbruiken informatie zoals contracten, aantal depots en fietsen, financieel systeem,...

- Verwijzing: de (eventuele) lokale website moet verwijzen naar www.opwielekes.be

Op Wielekes is een project van Netwerk Bewust Verbruiken met de steun van de Provincie Oost-Vlaanderen, de Vlaamse Overheid en Stad Gent.

opwielekes.be

gemeentevoordetoekomst.be/toolbox/op-wielekes-fietsdepot-begeleidingspakket

Over de Vlaamse Green Deals

Het ene dealen is het andere niet

Wie de duurzaamheids-actualiteit in Vlaanderen volgt, weet dat de Green Deals aan een opmars bezig zijn. Inderdaad. Sinds maart 2017, het moment waarop de eerste Green Deal (gedeelde mobiliteit) werd ondertekend, gingen nog enkele andere Green Deals van start.

Maar Green Deals? Wat is het? Hoe ontstaan ze? En wat bereik je ermee?

We vroegen het aan Arne Daneels, voorheen Teamcoach Groene Economie en sinds twee jaar 'Trekker Green Deals' bij het departement Omgeving van de Vlaamse overheid.

Laat ons beginnen bij het begin. Hoe ontstond het idee van de Green Deals?

Arne Daneels, Trekker Green Deals: (glimlachend) "Die vraag moet je eigenlijk aan mijn Nederlandse collega's stellen want de Green Deals komen van daar overgewaaid. De eerste werd er getekend in 2011. In Vlaanderen kwamen ze op tafel toen we in 2016 met een werkgroep het vijfde milieubeleidsplan voorbereidden. (*)

We zagen dat de Green Deals in Nederland veel bijval kenden en waren gecharmeerd door de open, op partnerships gerichte aanpak. Ook het feit dat je met relatief beperkte financiële middelen en regelgeving tot resultaten kan komen, droeg zeker bij tot het enthousiasme.

Dat werkte blijkbaar aanstekelijk want ook het kabinet Omgeving, Natuur en Landbouw, waaronder het departement Omgeving valt, was meteen mee. Amper een jaar later was de eerste Green Deal een feit."

En wat is dan een Green Deal?

"Formeel luidt het dat een Green Deal een vrijwillige overeenkomst is tussen (privé) partners en de Vlaamse overheid om samen een groen project te starten.

Daarbij worden milieudoelstellingen nagestreefd die hand in hand gaan met een verhoogde competitiviteit en een goede bedrijfsvoering. De overeenkomst bevat een duidelijke rolverdeling en een omschrijving van de verwachte resultaten, met hieraan gekoppelde acties en de planning.

Iets minder formeel zouden we kunnen stellen dat een Green Deal een instrument is dat sterk inspeelt op de 'verduurzamingsdynamiek' die momenteel leeft in onze maatschappij en die alsmat sterker wordt.

Veel partijen willen 'iets doen' maar vinden de weg niet altijd. We helpen hen door breder te kijken, door partijen en overheden - en op die manier kennis - samen te brengen, door wet- en regelgeving bespreekbaar te maken, een werkingskader te bieden,... Je zou een Green Deal met recht en reden dus ook **een katalysator** kunnen noemen."

Wie kan een Green Deal aanbrengen en hoe beoordelen jullie de voorstellen?

"Zowel de overheid als bedrijven, ngo's, kennisinstellingen en andere organisaties kunnen een deal aanbrengen.

Dachten we bij de start dat, zoals in Nederland, vooral bedrijven initiatieven zouden nemen, dan merken we enkele Green Deals later dat ook andere entiteiten uit ons maatschappelijk weefsel aan de kar trekken.

Ngo's, steden en gemeenten, universiteiten, netwerken, middenveld- en sectororganisaties, tal van Vlaamse overheidsinstellingen, zorginstellingen, sociale economiebedrijven,... ze zijn nadrukkelijk aanwezig. We kunnen dat alleen maar toejuichen.

Als er een Green Deal op tafel komt, dan stellen we ons vooral volgende vragen:

- Bevat het voorstel een duidelijke doelstelling op het vlak van verduurzaming?
- Is het rendabel of kan het dat worden?
- Werkt het inspirerend en heeft het een groot potentieel qua navolging?
- Welke zijn de obstakels die de Green Deal kan helpen wegnemen?
- Speelt de initiatiefnemer zelf een actieve rol bij de uitvoering van de Green Deal?"

De eerste Green Deals lopen ondertussen zowat drie jaar. De jongste werden vorig jaar ondertekend. Jouw eerste indrukken?

“Dat de Green Deals mogen rekenen op veel belangstelling is een eerste, heuglijke vaststelling. We hadden het er zonet al over.

Dat die brede interesse zich dan vertaalt in ‘slechts’ enkele Green Deals kan vreemd lijken maar heeft alles te maken met het feit dat we wat meer formaliteiten inbouwen. (glimlachend) Als in Nederland twee ondernemers elkaar de hand schudden, is er bij manier van spreken een Green Deal. De teller staat daar dan ook op 200.

Wij hebben onze eigen criteria. Er moet een formele overeenkomst zijn. We werken met een loket, een werkgroep, een facilitator en een stuurgroep per Green Deal. Dat vraagt tijd maar levert, naar we hopen, kwaliteit.

Net omdat we kwaliteit zo belangrijk vinden, lasten we vorig jaar na de zomer een pauze in die het Vlaams Planbureau voor de Omgeving gebruikte om een evaluatie uit te voeren (**). Die evaluatie resulteerde in tien aanbevelingen die ons helpen om de werking te verbeteren.

De hoofdconclusie? Behoud het ‘instrument’ Green Deal omdat het wel degelijk een bijdrage kan leveren tot de vergroening van de Vlaamse economie.

Ondertussen zitten er weer enkele Green Deals in de pijplijn en bereiden we ook een Green Deal Forum voor.

Dit zijn de zeven lopende Green Deals:

- Gedeelde Mobiliteit (maart 2017)
- Circulaire Aankopen (juni 2017)
- Brouwers (september 2018)
- Bedrijven en biodiversiteit (september 2018)
- Huishoudelijke Houtverwarming (oktober 2018)
- Circulair Bouwen (februari 2019)
- Duurzame Stedelijke Logistiek (april 2019)

Geprikkeld om een Green Deal te starten of wil je bepaalde ideeën aftoetsen?

Neem dan contact op met ons via greendeals@vlaanderen.be

(*) NVDR: Dat vijfde milieubeleidsplan - beter bekend als MINA-plan - kwam er uiteindelijk niet. Door een aanpassing van het Decreet houdende Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid in 2016 werd immers de verplichting opgeheven om een vijfjaarlijks milieubeleidsplan (MINA-plan) en een jaarlijks milieujaarprogramma op te maken. Het Milieubeleidsplan 2011-2015 is het laatste dat werd opgemaakt.

(**) De evaluatie van het Vlaams Planbureau Omgeving vind je hier: omgeving.vlaanderen.be/evaluatie-van-het-green-deal-instrument

greendeals.be

Tendrapporten sociale economie

De Vlaamse economie is continu in beweging en staat voor grote uitdagingen. Nieuwe technologieën en trends betekenen nieuwe mogelijkheden voor producten en diensten.

Welke kansen brengt de toekomst voor de sociale economie? Het Departement Werk en Sociale Economie liet vijf trends in evenveel studies onderzoeken:

- Tendrapport maatschappelijke noden
- Tendrapport industrie
- Tendrapport e-commerce
- Tendrapport hernieuwbare energie
- Tendrapport circulaire economie

[mvvlaanderen.be/inspiratie/
tendrapporten-sociale-economie](https://mvvlaanderen.be/inspiratie/tendrapporten-sociale-economie)

Belgian
Architects
Declare Climate
& Biodiversity
Emergency

Belgische architecten engageren zich in strijd tegen klimaatcrisis

Enkele Engelse architectenbureaus lanceerden in juni 2019 een initiatief waarmee ze hun engagement uitdrukken om een actieve rol op te nemen in de strijd tegen de klimaatcrisis. Meer dan 700 architectenbureaus ondertekenden ondertussen de online petitie.

Het initiatief kreeg de laatste maanden navolging in heel wat andere landen. Redactie bureau Palindroom en architectura.be lanceren nu ook een Belgische versie.

Architecten die de petitie ondertekenen erkennen de milieucrisis waar onze planeet mee kampt. Ze verplichten zich ertoe er vanuit hun praktijk alles aan te doen om de klimaatproblemen en het verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen.

mvvlaanderen.be/inspiratie/belgische-architecten-engageren-zich-strijd-tegen-klimaatcrisis

**Je kunt deze
volledige
artikels
lezen op
mvvlaanderen.be**

'Goodness by nature': nieuw motto voor duurzaamheidsstrategie in de groente- en fruitsector

Het Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties (VBT) heeft de vernieuwde duurzaamheidsstrategie van de coöperatief georganiseerde groente- en fruitsector voorgesteld. De nieuwe baseline 'Goodness by nature' beklemtoont dat hun producten van nature gezond zijn en geteeld worden met een minimale impact op mens en milieu.

www.mvvlaanderen.be/inspiratie/goodness-nature-nieuw-motto-voor-duurzaamheidsstrategie-in-de-groente-en-fruitsector

Act&Sorb maakt van afvalhout bloeiende business

De jonge en ambitieuze Limburgse ondernemer Kenny Vanreppelen heeft een oplossing bedacht voor de recyclage van afvalhout. Veel houtreststromen krijgen geen tweede leven. De start-up Act&Sorb maakt er nu actieve kool van.

Van doctoraat naar start-up

Het verhaal startte voor de 33-jarige industriële ingenieur en doctor in de chemie in 2015 toen hij zijn huis aan het verbouwen was en met grote hoeveelheden MDF geconfronteerd werd. Hij zag er meteen een afvalstroom in, waarmee hij aan upcycling kon doen. In zijn doctoraat had hij al een fabriek op papier uitgetekend, nu stelde hij in drie maanden tijd een team samen om het innovatieve project op poten te zetten.

Kenny Vanreppelen schetst het probleem: "Voor tal van houtreststromen bestond geen recyclagemogelijkheid. Wereldwijd worden er daarom jaarlijks miljoenen tonnen gestort of verbrand. Tegelijk groeit het besef dat vers hout een schaarse grondstof is. Houtafval is een hot topic." Zijn concept gaat verder dan de Vlaamse doelstelling om dit jaar vijftig procent B-afvalhout te recyclen.

Actieve kool uit biomassa-reststroom

Het eindproduct dat hij maakt, is actieve kool, dat verschillende toepassingen heeft, onder meer in de waterzuivering, genes-

kunde en batterijenproductie. Het wordt in de regel vervaardigd uit steenkolen, vers hout of kokosnootschalen. De beste afzetmarkt voor Act&Sorb is volgens Vanreppelen de chemische industrie en de farmaceutica. "We hebben een hoogwaardig product met interessante chemische en fysische eigenschappen dat ons bovendien toelaat rendabel te werken."

Het productieproces is al op industriële schaal getest. De omzetting van hout via het tussenproduct biochar tot actieve kool gebeurt via carbonisatie-gasificatie. De technologie wordt sinds jaar en dag toe-

gepast, maar de focus lag lange tijd op olieproductie uit biomassa en is pas de laatste jaren verschoven naar actieve kool uit biomassareststromen, legt Vanreppelen uit. "Onze innovatie is dat er zo goed als geen oliefractie overblijft. We houden als vaste stof actieve kool over en als niet-condenseerbare gasfractie syngas. Dat kan omgezet worden in warmte en elektriciteit voor naburige bedrijven."

The sky is the limit

Gesprekken lopen intussen met nationale en internationale spelers, zowel wat de in-

Kenny Vanreppelen, Gedelegeerd Bestuurder/Founder Act&Sorb

“Voor tal van houtreststromen bestond geen recyclagemogelijkheid. Wereldwijd worden er daarom jaarlijks miljoenen tonnen gestort of verbrand.”

Kenny Vanreppelen, Gedelegeerd Bestuurder/Founder Act&Sorb

“We hebben een hoogwaardig product met interessante chemische en fysische eigenschappen dat ons bovendien toelaat rendabel te werken.”

Gesprekken lopen intussen met nationale en internationale spelers, zowel wat de input als de output betreft.

“Waar we in 2030 willen staan? Ik droom van vijftien operationele plants.”

Kenny Vanreppelen, Gedelegeerd Bestuurder/Founder Act&Sorb

put als de output betreft. Er komen voorstellen binnen uit Saoedi-Arabië, Qatar, Canada, Australië.

Vanreppelen heeft een pad uitgestippeld voor de komende jaren en steekt zijn ambities niet onder stoelen of banken. “Volgend jaar moet de eerste installatie het licht zien, waarna de opschaling zal starten. Ik wil graag deel uitmaken van de Belgische maakindustrie, maar zal kansen in het buitenland ook niet laten liggen. We mikken op een productie van 38.000 ton per jaar.”

“Waar we in 2030 willen staan? Ik droom van vijftien operationele plants.” Verdere innovaties staan in de steigers, want doctoraatsstudent **Tom Haeldermans** onderzoekt voor Act&Sorb de ontwikkeling van een substraat voor groendaken. Of hoe uit afvalhout een bloeiende business kan ontstaan.

actandsorb.com

Softwarebedrijf framet MVO

Het Kontichse Qframe schrijft software op maat op basis van het .Net (spreek uit dotNet) framework van Microsoft.

Het bedrijf plaatste de jongste jaren veel vraagtekens bij een zakenwereld die enkel interesse toont in de maximalisatie van de winst en van de output per werknemer en daarbij de ogen sluit voor afval, vervuiling, uitputting van grondstoffen,...

Hun visie op duurzaamheid noemen ze het 'nieuw economisch model'. Het oogt eenvoudig maar leidt wel tot concrete resultaten. De Sustatool van MVO Vlaanderen hielp daarbij een handje.

Qframe maakt deel uit van de Cronos Groep en telt een zestigtal medewerkers. Zeven vaste softwareteams ontwikkelen maatwerksoftware volgens een eigen aanpak; vaak op locatie.

De open bedrijfscultuur, een relatief jonge groep van medewerkers en een zaakvoerder die in zijn vrije tijd actief is als voorzitter van de coöperatieve Zonnewind. Ziedaar de voedingsbodem voor de gebalde duurzaamheidsvisie die Qframe de voorbije twee jaar ontwikkelde als antwoord op de vragen die het had bij het gangbare economisch model: "Maximaliseren van de meerwaarde voor onze klanten aan de hand van maatwerksoftware in .Net, met respect voor die klant, onze medewerkers en onze omgeving."

De Sustatool hielp vervolgens om deze woorden om te zetten in een actieplan waarvan we hieronder twee onderdelen uitlichten.

Duurzamer naar het werk en naar de klant

Onze stokkende, vervuilende mobiliteit en de rol die bedrijfswagens daarin spelen; een tekeningetje hoeft daar niet meer bij. Qframe is zich - met een vloot van vijfendertig bedrijfswagens - zeer bewust van dit probleem. Het pakt het aan op drie manieren.

Als eerste stap voerde het thuiswerken en flexibele werktijden in. In 2019 is er met al de teams bekeken of één thuiswerkdag per week haalbaar was. Dit is geleidelijk opgebouwd en nu hebben alle teams minimum één thuiswerkdag per week. Dit zorgt ervoor dat de verplaatsingen daalden met 20%.

Daarnaast moedigt Qframe woon-werkverkeer met de fiets aan. Er is een mogelijkheid om een deel van het autobudget in een leasefiets te steken. Het leaseprogramma voorziet verschillende types van fietsen zodat geïnteresseerde medewerkers hun fietskeuze kunnen afstemmen op hun privé-situatie om vlot op het werk te geraken.

Ook het Cronos Mobility Centrum, met faciliteiten als een ruime overdekte fietsstalling en voldoende douche mogelijkheden, maakt fietsen aantrekkelijker.

Met de fiets naar het werk komen, zorgt er ook voor dat mensen meer ontspannen aan het werk gaan. Een parkeerplek zoeken hoeft niet meer en bovendien betekent fietsen gratis fitness. En - niet onbelangrijk - ze hebben minder impact op het milieu!

Tot slot heroriënteert het softwarebedrijf de samenstelling van zijn wagenpark weg van diesel naar elektriciteit, CNG of benzine als brandstof. Hierbij gelden twee uitgangspunten:

- De ecoscore van de bedrijfsvloot moet hoger liggen dan het Belgische gemiddelde van 67.
- Het gebruikscomfort van de nieuwe auto moet gelijk zijn aan dat van de dieselwagen die hij vervangt.

Om die transitie te realiseren, hanteert Qframe een uitgekende mix van maatregelen:

- Het maakt optimaal gebruik van de voordelen die de overheid aanreikt. Zo betekent het feit dat voor elektrische auto's de BTW voor 100% aftrekbaar is, een kostenvoordeel van elf procent;

Qframe ontwikkelde een gebalde duurzaamheidsvisie

“Maximaliseren van de meerwaarde voor onze klanten aan de hand van maatwerksoftware in .Net, met respect voor die klant, onze medewerkers en onze omgeving.”

- Het verlaagde het aantal leasekilometers per jaar van 35.000 naar 30.000 km voor een contract van 48 maanden wat circa 70 euro/maand meer financiële ruimte oplevert;
- Het moedigt werknemers aan om voor elektrische auto's te kiezen door ze een tegemoetkoming te geven in functie van de ecoscore van het gekozen model. Vanaf een ecoscore van 78 loopt die tussenkomst gradueel op tot 75 euro/maand bij een ecoscore van 88;
- Het installeert (in de mate van het mogelijke) laadpalen bij de werknemers thuis en neemt de installatiekost en het elektriciteitsverbruik voor zijn rekening.

Per saldo kost deze transitie Qframe zo'n 40.000 euro per jaar. Maar de resultaten liegen er niet om. Van de laatste vijftien bedrijfswagens die besteld werden, rijden er elf op elektriciteit, één op CNG en drie op benzine. Geen diesels meer te bespeuren.

Respect voor medewerkers

Qframe-medewerkers kunnen rekenen op een uitgebalanceerde HR-benadering.

Nieuwkomers leren zichzelf beter kennen

via de Insights Discovery-aanpak. Dat is een toegankelijk kleurenmodel dat in combinatie met een persoonlijk Insights Discovery-profiel mensen meer inzicht geeft in zichzelf en anderen.

Elke medewerker krijgt een coach die, naast een algemene begeleidende rol, ook tot taak heeft dat zijn/haar coachee jaarlijks een peer review 'ondergaat' volgens de Sociocracy 3.0-principes.

Een zelfontwikkeld evaluatieplatform capteert de feedback van coach, coachee en een groep evaluatoren die de medewerker/coachee zelf kan aanbrenge. De resultaten vormen het onderwerp van een 'consolidatiegesprek' tussen coach en coachee en finaal ook de basis van een 'loonsprek'.

Qframe voorziet ook een winstpremie.

Een MVO-werkgroep

Qframe lichtte bovenstaande visie en realisaties toe tijdens een informatieavond voor zijn stakeholders in december vorig jaar.

Het sloot de avond af met een oproep voor kandidaten om een MVO-werkgroep

te vormen. Doel van die werkgroep is om nieuwe acties op het getouw te zetten. Dat zowel bij Qframe als bij de stakeholders-werkgroepleden.

De werkgroep heeft ondertussen al enkele (digitale) bijeenkomsten achter de rug.

www.mvovlaanderen.be/inspiratie/softwarebedrijf-framet-mvo

Werkbaarheidscheques verlengd én uitgebreid

Wil je weten hoe het gaat met de werkbaarheid in jouw organisatie?

Met de werkbaarheidscheque krijg je financiële steun om de werkbaarheid in kaart te brengen en een actieplan op te stellen.

Deze maatregel wordt verlengd van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2020.

De werkbaarheidscheque is nu ook toegankelijk voor de social profit-sector en de sociale economie. De verhoging van de kmo-portefeuille werd verlengd voor dezelfde periode.

De werkbaarheidscheque en de verhoging van de kmo-portefeuille zijn maatregelen waardoor je als ondernemer financiële steun krijgt om een versnelling hoger te schakelen op het vlak van werkbaar werk.

Inzetten op werkbaar werk is een win-win voor zowel werkgevers als werknemers. Werknemers blijven langer en met meer 'goesting' aan de slag en organisaties kunnen rekenen op gedreven, competente en dus productievere werknemers, wat de efficiëntie van de organisatie ten goede komt.

Video's en infosessies - wat is er veranderd sinds 1 januari 2020?

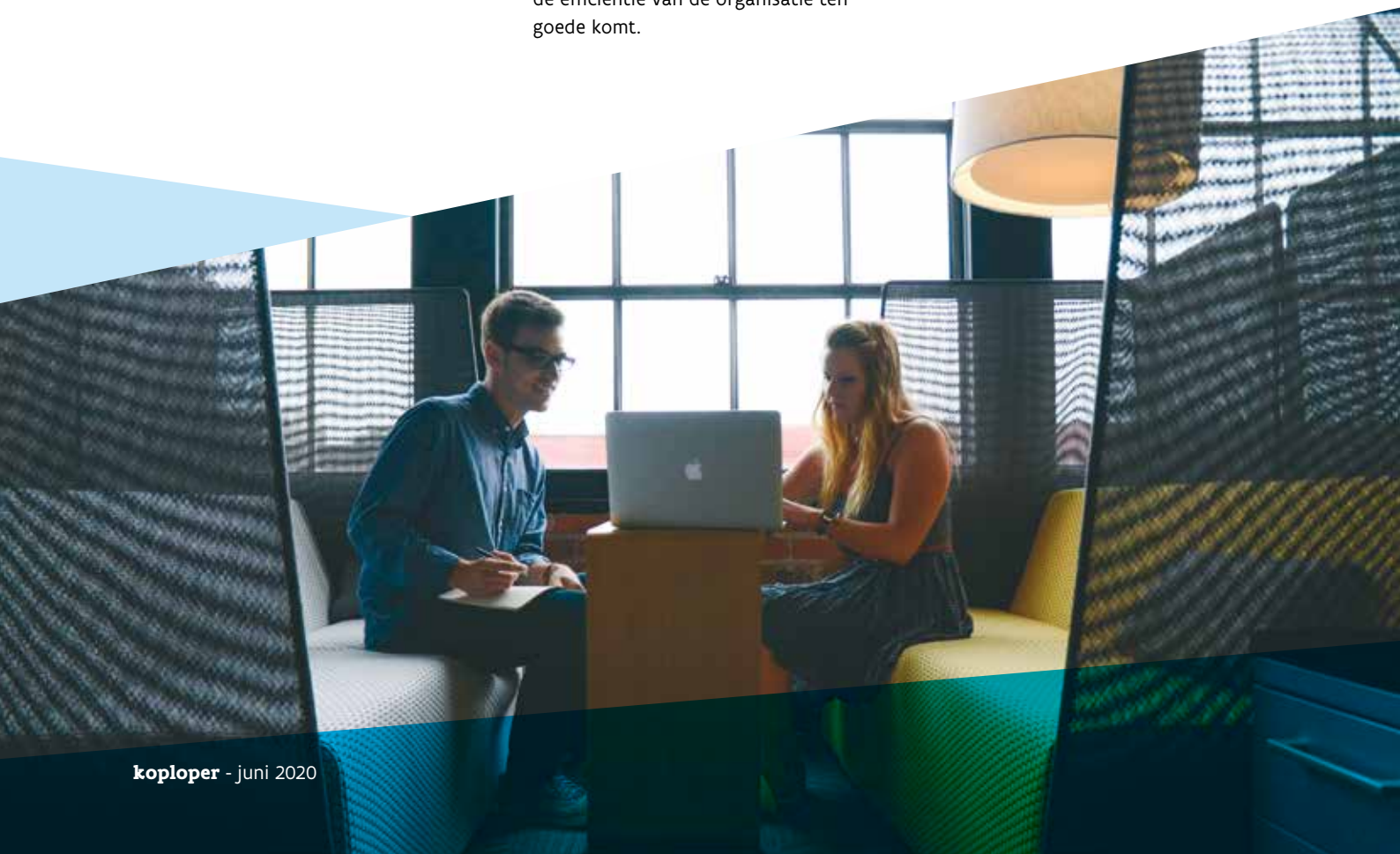
Op de website van ESF-Vlaanderen vind je alle nodige info én instructievideo's over hoe deze maatregelen aan te vragen.

Drive

Heb je je actieplan uitgewerkt? Dan kom je misschien in aanmerking voor ondersteuning via 'Drive'. (Zie pagina 32)

vlaanderen.be/werkbaarheidscheques

www.mvovlaanderen.be/inspiratie/werkbaarheidscheques-verlengd-én-uitgebreid

**Je kunt deze
volledige
artikels
lezen op
mvovlaanderen.be**

Coachingtraject duurzame tewerk- stelling mensen in armoede

Het Netwerk tegen Armoede biedt bedrijven coachingtrajecten op maat met als doel de tewerkstelling van werknemers met een armoedeproblematiek duurzaam te maken.

Word je geconfronteerd met ziekteverzuim en verloop van werknemers die onvoldoende presteren omwille van privé-problemen? Heb je als werkgever veel werknemers waarbij er loonbeslag is? Of krijg je vragen naar voorschotten? Dit zijn mogelijke signalen van een armoedeproblematiek.

[mvovlaanderen.be/inspiratie/
coachingtraject-duurzame-
tewerkstelling-mensen-armoede](https://mvovlaanderen.be/inspiratie/coachingtraject-duurzame-tewerkstelling-mensen-armoede)

Praktijkboek 'Verduurzamen van internationaal ondernemen'

Duurzaam ondernemen is geen hype die zomaar overwaait. Over de landsgrenzen heen zet de ontwikkeling zich door, en dat vergt van elke organisatie continue inspanningen. Om internationale spelers een duwtje in de goede richting te geven, stelde Flanders Investment and Trade, samen met CIFAL Flanders, een doelgericht MVO-stappenplan op om jouw internationale ondernemingsactiviteiten te verduurzamen.

Als bedrijf word je voortdurend geconfronteerd met nieuwe uitdagingen. Zeker in het buitenland kan je voor ethische dilemma's komen te staan: milieuvraagstukken (bedrijfsafval, energiebesparing, transportkeuzes,...) en sociale kwesties (veiligheid en gezondheid, kinderarbeid, andere waarden en normen,...).

Idealiter ga je bewust om met die dilemma's en worden economische, sociale en milieuoverwegingen een integraal onderdeel van je bedrijfsvoering. Zorg dragen voor jouw bedrijf is zorg dragen voor jouw personeel en jouw omgeving.

Deze publicatie voor het verduurzamen van het internationaal ondernemen omvat een leidraad om met de SDG's aan de slag te gaan om de bedrijfsstrategie te versterken.

[mvovlaanderen.be/inspiratie/praktijkboek-
'verduurzamen-van-internationaal-ondernemen'](https://mvovlaanderen.be/inspiratie/praktijkboek-verduurzamen-van-internationaal-ondernemen)

Circulaire ledschermen: bij Q-lite gaan technologie en duurzaamheid hand in hand

Q-lite, een fabrikant van ledschermen uit Baarle-Hertog/Nassau, is zich volop aan het omvormen naar een circulair bedrijf. De eerste stap in die evolutie is de ontwikkeling van een circulair ledscherm dat volledig demonteerbaar en recycleerbaar is na einde levensduur.

Met hun circulair "display-as-a-service"-model blijft Q-lite eigenaar van het scherm en vraagt het een jaarlijkse vergoeding van de klant. Op die manier kan het bedrijf de materiaalwaarde behouden en de levensduur van een scherm verlengen met een upgrade. Bovendien is het zeker dat het scherm uiteindelijk goed gerecycled wordt.

[mvovlaanderen.be/inspiratie/circulaire-ledschermen-bij-
q-lite-gaan-technologie-en-duurzaamheid-hand-in-hand](https://mvovlaanderen.be/inspiratie/circulaire-ledschermen-bij-q-lite-gaan-technologie-en-duurzaamheid-hand-in-hand)

De Sustatool maakt MVO concreet

Sinds de lancering weet de Sustatool alsmar meer bedrijven en sectoren te inspireren bij de ontwikkeling van hun MVO-beleid.

Zat de Sustatool bij de publicatie van de vorige Koploper nog in de testfase, dan is hij nu volledig 'up-and-running'. Sinds 15 maart 2019 ondersteunt de online applicatie bedrijven, organisaties en sectoren bij hun inspanningen om maatschappelijk verantwoord te ondernemen.

De Sustatool-methodiek

De Sustatool, ontwikkeld door professor **Hans Verboven** van de Universiteit Antwerpen met steun van MVO Vlaanderen, is gestoeld op de klassieke management-aanpak van continue verbetering. Die telt vijf stappen:

1. **Analyseer:** kijk wat je al doet en wat de anderen doen.
2. **Geef richting:** zet in op wat je beter wil doen.
3. **Concretiseer:** kies acties uit een optielijst per thema.
4. **Voer uit:** koppel deze acties aan doelstellingen en aan een project-planning en uitvoering.
5. **Rapporteer:** controleer of de doelstellingen bereikt werden.

Een dashboard op maat

De Sustatool biedt een volledig individualiseerbaar dashboard aan van vijftien duurzaamheids- en optimalisatiethema's. Die zijn evenwichtig verspreid over het niveau van respectievelijk product/service excellentie, operationele excellentie en organisationele excellentie.

Ter inspiratie vind je bij elk thema tientallen concrete en doenbare duurzaamheidsinitiatieven mét een financiële meerwaarde.

Tot slot biedt de Sustatool een reeks van standaard-KPI's (Kritieke Prestatie-Indicatoren) verspreid over alle thema's. Je stelt zelf je set samen zodat een perfecte opvolging mogelijk wordt.

Voordelen

De Sustatoolmethodiek en -werking heeft volgende voordelen:

- Het is een systematische aanpak die inzet op alle facetten van de organisatie.
- Het is een eenvoudig model met duidelijke fases en doe-boek.

- De Sustatool is laagdrempelig en toegankelijk.
- Je kunt op enkele thema's/acties werken en moet dus niet alles tegelijk doen.
- De meetbare impact van de ondernomen acties staat centraal.

Waarom je de Sustatool zou gebruiken?

Een duidelijke methodiek, op maat, toegankelijk,... Dat de Sustatool gebruiksgemak biedt is duidelijk. Maar wààrom zou je hem gebruiken? Wel:

- De Sustatool zet je algemene en specifieke MVO-doelstellingen om in meetbare acties, zowel op lange als op korte termijn (de zogenaamde 'quick wins').
- Je inventariseert en structureert de bestaande initiatieven en krijgt inspiratie voor de ontwikkeling van nieuwe initiatieven.
- Je beleid krijgt samenhang doordat de tool alle lopende acties samenbrengt in een totaalbeleid dat je kunt verankeren volgens duidelijke standaarden.

De Sustatool zet je algemene en specifieke MVO-doelstellingen om in meetbare acties.

- De Sustatool zorgt voor meer waarde en meer winst. Hij stimuleert betrokkenheid door zijn bottom-up aanpak en "ownership", waardoor medewerkers enthousiast en gemotiveerd te werk gaan.
- Als kers op de taart maak je via de Sustatool werk van een positief imago en een goede employer branding.

Enthousiaste ambassadeurs, sectoren en organisaties

Tijdens het symposium dat MVO Vlaanderen organiseerde om de Sustatool te lanceren kwamen ook de Sustatool-ambassadeurs aan het woord. Rolluiken Wilms, Blenders, Met Sense, Total Ertvelde,

Fevia en Universitas waren al betrokken in de testfase en bleken enthousiaste gebruikers. Je vindt hun getuigenis op het YouTube-kanaal van MVO Vlaanderen.

Hun enthousiasme werkt aanstekelijk want ondertussen introduceren sectororganisaties zoals de Confederatie Bouw Antwerpen, Guidea (kenniscentrum voor toerisme en horeca in Vlaanderen), AWDC (diamantsector) en uiteraard Fevia de Sustatool via workshops, roadshows,... in hun sector.

Maak zelf kennis met de Sustatool

De Sustatool-applicatie kan je verkennen via de website van MVO Vlaanderen. Om

er echt mee aan de slag te gaan, volstaat het je te registreren. Sinds de lancering gingen 950 organisaties je al voor.

Meer nieuws over de Sustatool vind je ook op het YouTube-kanaal van MVO Vlaanderen en de Sustatool-LinkedIn-groep. Je vindt alle links hieronder.

sustatool.be

youtube.com/user/MVOVlaanderen

linkedin.com/company/14024312/admin

Vlaamse overheid werkt (binnenkort) in circulaire kantoorinrichting

De Vlaamse overheid is ervan overtuigd dat ze haar oud kantoormeubilair beter opwaardeert en opnieuw gebruikt in plaats van alles weg te gooien en volledig nieuw te bestellen. Sinds kort kan ze dergelijk opgewaardeerd ('refurbished') meubilair ook inkopen. Ze sloot hiervoor twee raamcontracten met Nearly New Office Facilities (Nnof).

Met de keuze voor een circulaire kantoorinrichting geeft het Facilitair Bedrijf van de Vlaamse overheid een zeer belangrijk signaal. Al haar diensten, inclusief die van de openbare instellingen en die van steden en gemeenten en OCMW's, kunnen via de raamcontracten voor opwaardering kiezen. Hergebruik is daarbij de eerste stap. Lukt dat niet, dan volgt de recuperatie van de nog bruikbare onderdelen om er andere zaken mee te maken.

Nnof staat in voor de inventarisatie van wat beschikbaar is, levert ideeën rond refurbishment, ontwerpt het nieuwe interieur met de nodige functionaliteiten en gewenste look & feel, voert uit ter plaatse en zorgt voor begeleiding. Een maximaal circulair resultaat is bij dit alles het hoofddoel.

Een traject omvat zes stappen:

- Wat verhuist 1 op 1?
- Wat is na aanpassingen opnieuw inzetbaar?
- Wat is geschikt als 'grondstof' voor andere werkplekken?
- Welke nieuwe kantoormeubelen zijn nodig?
- Wat wordt verkocht of weggeschonken?
- Wat is op geen enkele manier meer bruikbaar?

Voor de uitvoering werkt Nnof met lokaal personeel. Daaronder ook medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Een Nnof-projectmanager begeleidt elk project van a tot z. Die zorgt ook voor

een uitgebreide rapportering met onder andere de resultaten op het vlak van CO2-besparing.

Ook Kanaal Z besteedde aandacht aan deze aanpak.

www.mvovlaanderen.be/inspiratie/vlaamse-overheid-werkt-binnenkort-circulaire-kantoorinrichting

Erik Vlamincx (*1954) is voltijds prozaschrijver en theatermaker sinds 1994. Daarvoor werkte hij in de psychiatrie en in de thuislozenzorg. Al zijn boeken en theaterwerk dragen er de sporen van. Maar zijn hilarische Brieven van Dikke Freddy zijn wel het meest tastbare gevolg en vervolg van de omgang met mensen die het in het leven niet op een presenteerblaadje krijgen. Dikke Freddy mag dan vaak dakloos zijn; zijn brieven vonden een stabiele thuis op het webplatform Sociaal.net en op de opiniepagina's van De Standaard.

Brief van Dikke Freddy

Aan Willy Goeyvaerts, dakloos op het Schoonselhof

Dag Willy,

Toen wij in café De Nieuwe Nachtegaal het bericht kregen dat gij naar het hiernaamaals vertrokken waart, is er naar aloude gewoonte een tournée générale op kosten van het huis gedronken. Rappe Gène is op een tafel gaan staan en hij heeft een toespraak gehouden.

Van hem hebben we vernomen dat gij niet alleen Willy maar ook Goeyvaerts heette. Het is raar dat wij van zo weinig van onze kameraden de achternaam kennen. Tegelijk is het een geruststelling. Om vele redenen. Ik moet u dat niet uitleggen want gij begrijpt dat.

Ge zoudt het van hem niet verwachten, maar Rappe Gène heeft schoon gesproken. Hij heeft gezegd dat er voor straatmannen zoals wij een aparte afdeling in de hemel is, een soort zijbeuk. Er wordt daar de hele dag muziek gespeeld door

een orkest dat bestaat uit Bikken, deurwaarders, eigenaars van incassobureaus en trajectbegeleiders. Aan alle lavabo's zijn er drie kranen: één met koud water, één met warm water en één met Carapils.

Elke morgen worden er aan iedereen propere nieuwe sokken uitgedeeld en elke avond liggen er op alle bedden krakend schone lakens. Niemand moet er voedselbankmacaroni eten, want er is keuze uit verschillende frituren, Chinese restaurants, smoutebollenkramen en patisseriezaken. Er is alleen een rookverbod voor de muzikanten die in het orkest spelen. En niemand ontvangt daar ooit brieven in enveloppen met raampjes.

Toen hij over die enveloppen met raampjes bezig was, is Rappe Gène met zijn klikken

en zijn klakken van de tafel gestuikt. Hij moet met zijn achterwerk op een paar glazen gevallen zijn, want hij bloedde als een rund. Enfin, hij is naar het Stuivenbergziekenhuis gebracht en hij moet daar drie dagen op zijn buik blijven liggen. Ik vrees dat hij daarna verschillende brieven in enveloppen met raampjes zal ontvangen.

Rappe Gène zal er dus niet bij zijn wanneer uw as verstrooid wordt op het Schoonselhof. En ondergetekende ook niet, want mijn schuldbemiddelaar wil mijn afspraak niet verplaatsen en als ik daar niet verschijn, moet ik de week doorkomen met 0 euro in plaats van met 43 euro. Ik weet dat gij weet wat voor miserie dat is.

Ik moest u groeten namens velen.

Met hoogachting,

Dikke Freddy

Drive

Op weg naar werkbaar werk

Hoe kan ik mijn medewerkers beter motiveren?
Hoe krijg ik een positieve dynamiek op de werkvloer?
Hoe kan ik mijn leidinggevenden beter ondersteunen?
Hoe kan ik in mijn organisatie burn-out tegengaan?

www.mvovlaanderen.be/inspiratie/drive-op-weg-naar-werkbaar-werk

Zijn dit vragen die je je stelt? Is jouw organisatie (profit of social-profit) in Vlaanderen gevestigd en heb je niet meer dan 250 medewerkers? Dien dan een aanvraag in bij ESF Vlaanderen en wij verwijzen je door naar één van onze gespecialiseerde teams van dienstverleners. In 2019 werden immers via een overheidsopdracht vier teams van dienstverleners geselecteerd om deze oproep te begeleiden.

Project?

Na de aanvraag - die zeer laagdrempelig is - volgt een intake bij een door ons aangewezen dienstverlener. Vervolgens maken zij samen met jou een actieplan op. Vanaf dan start je met een project om het werk op je werkvloer werkbaarder te maken. Elk project is maatwerk en is erop gericht een werkomgeving te creëren die motivatie bij de medewerkers stimuleert.

Financiering?

De kost van de dienstverlener wordt gedragen door ESF, in ruil wordt verwacht dat je zelf ook de nodige tijd investeert. Projecten variëren in duur naargelang de aanvraag. Enkel organisaties (zowel profit als social profit) die voldoen aan de Europese kmo-definitie kunnen een project indienen. Grote ondernemingen en overheidsadministraties en -diensten zijn uitgesloten van deelname. Bij interesse contacteer je best ESF-Vlaanderen.

Hoe aanvragen?

Surf naar www.esf-vlaanderen.be/drive Hier vind je alle informatie en kun je een aanvraag indienen door de uitdaging te schetsen en je gegevens achter te laten. Een aanvraag indienen kan permanent gedurende de volgende twee jaar. Weet dat je ook beroep kunt doen op werkbareheidscheques. (Zie pagina 26)

8
WAARDIG WERK
EN ECONOMISCHE
GROEI9
INDUSTRIE,
INNOVATIE EN
INFRASTRUCTUUR12
VERANTWOORDE
CONSUMPTIE
EN PRODUCTIEEENMANSZAAK
GROOT BEDRIJF

KMO

Een teken aan de wand: kapitaalinjectie voor circulaire kantoorwanden

Foto © JuuNoo

De Belgische start-up JuuNoo produceert circulaire wandsystemen voor kantoren. Hij heeft onlangs 1,5 miljoen euro opgehaald om zijn innovatieve oplossingen in heel Europa te lanceren. JuuNoo wordt ondersteund door Start it @KBC en Vlajo.

www.mvovlaanderen.be/inspiratie/een-teken-aan-de-wand-kapitaalinjectie-voor-circulaire-kantoorwanden

Afvalberg verkleinen

JuuNoo werd opgericht in 2016 en heeft als voornaamste ambitie om de afvalberg te verkleinen. Die bestaat momenteel voor ongeveer 40% uit bouwafval; in België alleen al goed voor 26 miljoen ton. De inrichting van kantoren met duurzame, innovatieve wanden kan een stevige impact hebben op deze afvalberg.

Duurzamer, goedkoper, sneller

De wandsystemen van JuuNoo zijn niet alleen duurzaam, maar ook goedkoper dan het slopen van oude en bouwen van nieuwe wanden. JuuNoo koopt wandsystemen die niet meer gebruikt worden gewoon terug. Bovendien zijn de wandsystemen zeven keer sneller te installeren dan traditionele muren, zijn ze vlot verstelbaar en is hun akoestiek uitstekend. De stijl en technische vereisten kunnen bedrijven zelf bepalen.

Zegt oprichter **Chris Van de Voorde**. "Bedrijven vragen, ook onder de druk van een nieuwe generatie medewerkers, naar kwalitatieve circulaire oplossingen. Maar die moeten ook betaalbaar zijn. Om écht impact te hebben, moet je duurzaamheid en kostenefficiëntie met elkaar verzoenen.

Ons systeem maakt het aannemers goedkoper om een wand te hergebruiken dan hem te slopen en een nieuwe te bouwen. Als je ze toch niet meer nodig hebt, kopen wij ze terug."

Weg van open kantoren

De tijd is duidelijk rijp voor dit revolutionaire project: werknemers vragen niet alleen steeds vaker naar duurzame oplossingen, maar ook de tanende populariteit van open landschapskantoren speelt in het voordeel van JuuNoo. Nu blijkt dat open kantoren nefast zijn voor de gezondheid, concentratie en productiviteit van werknemers, zijn steeds meer bedrijven op zoek naar andere manieren om kantoren in te richten.

Organisaties zoals KBC, Showpad en VDAB lieten zich al overtuigen en hebben hun kantoren (her)ingericht met de circulaire wanden.

Dankzij de nieuwe kapitaalinjectie van BelFIUS, PMV/z en twee West-Vlaamse investeerders kan JuuNoo meer medewerkers aanwerven en ook de Europese markt veroveren. De start-up zal daarbij het vizier ook richten op scholen, zorgcentra en winkels.

Doe-het-zelf-tip

Communiceer over je duurzaamheidsaanpak. Plaats bijvoorbeeld op je website de SDG-icoontjes waaraan je via je acties inhoud geeft.

In deze Koploper vind je ze alvast bij elk praktijkvoorbeeld. We vermelden ze ook bij elk praktijkvoorbeeld, nieuwsbericht en interview op de MVO Vlaanderen-website.

mvovlaanderen.be

Duurzaamheid en armoede, eenzelfde urgentie

‘Duurzaamheid en armoede’. Het is niet toevallig het thema van het tiende tweejaarlijkse Verslag van het Steunpunt tot bestrijding van armoede. Het toont de expliciete wil aan van mensen in armoede en hun verenigingen om hun plaats in het debat over de toekomst op te eisen.

Het tweejaarlijkse Verslag 2018–2019 brengt vaststellingen, analyses en aanbevelingen. Met een duidelijke boodschap: de strijd tegen armoede heeft eenzelfde urgent karakter als het milieuvraagstuk, en veronderstelt structurele maatregelen. Klimaatbeleid en armoedebeleid gaan wel degelijk samen.

Lage voetafdruk

De perceptie is dat mensen in armoede zich niet interesseren voor de toekomst van onze planeet. Nochtans is hun impact op het milieu - of hun ‘ecologische voetafdruk’ - vaak kleiner dan die van de gemiddelde burger. Ze zijn immers al ‘avant la lettre’ bezig met bijvoorbeeld energie- en waterbesparing en hergebruik van spullen.

Tijdens het overleg in de aanloop naar het Verslag stelden mensen in armoede vast dat ze vaak uit noodzaak of vanuit een ‘gedwongen’ keuze leven op een manier die hun voetafdruk laag houdt.

Als eersten de dupe

De klimaatopwarming en de milieuvervuiling leggen de bestaande sociale on-

gelijkheden nog meer naar de oppervlakte. Mensen in armoede worden meer blootgesteld aan vervuiling. Ze wonen en werken immers vaker op plekken met meer vervuiling. Ze zijn er - door een slechtere gezondheid - ook gevoeliger voor.

Ze ondervinden vaak als eersten de gevolgen van milieu- en klimaatveranderingen, zonder over de hefboomen te beschikken om zich ertegen te beschermen. Tegelijk plukken ze niet of nauwelijks de vruchten van het beleid in functie van duurzaamheid.

Leave no one behind

De 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG’s) van de Verenigde Naties vormen het kader voor het nationaal en internationaal beleid rond duurzaamheid.

Ze zijn gebaseerd op de mensenrechten, die vastliggen in de verschillende mensenrechtenteksten.

De overheden hebben een fundamentele rol in de bewaking van deze mensenrechten en in de realisatie van de SDG’s. De centrale boodschap die met de VN Agenda 2030 is meegegeven, is ‘to leave no one behind’; niemand achter laten. Deze boodschap klinkt ook doorheen het ganse tweejaarlijkse Verslag, in de eerste plaats naar de overheden toe maar ook naar alle actoren die rond duurzaamheid werken.

Henk Van Hootegem, coördinator van het Steunpunt tot bestrijding van armoede: “De verschillende overheden van het land - maar ook elkeen die initiatieven voor meer duurzaamheid opzet - zouden systematisch armoedesituaties als toetssteen

Henk Van Hootegem, Coördinator van het Steunpunt tot bestrijding van armoede

“De verschillende overheden van het land - maar ook elkeen die initiatieven voor meer duurzaamheid opzet - zouden systematisch armoedesituaties als toetssteen en vertrekpunt moeten gebruiken in de realisatie van rechten van iedereen.”

en vertrekpunt moeten gebruiken in de realisatie van rechten van iedereen. Dit kan bijvoorbeeld door bij de uitwerking van beleid of een initiatief telkens een ex ante evaluatie (dus vooraf) te voorzien van de mogelijke impact in armoedesituaties om zo nodig bij te sturen. Het betrekken van mensen in armoede - en de diverse stakeholders - is essentieel”.

Sense of urgency

Geldt er voor het klimaatbeleid een sense of urgency dan geldt die ook voor het armoedebeleid.

De doelstellingen, die de voorbije jaren rond armoedebestrijding werden vooropgesteld, worden niet bereikt. De Europa2020-doelstelling voorziet in België tegen 2020 een daling van het aantal

personen in een situatie van armoede of sociale uitsluiting met 380.000. Maar deze groep is quasi stabiel gebleven in vergelijking met de start van de Europa-2020-strategie.

Sociale en ecologische doelen ontmoeten elkaar

Niemand achterlaten wil ook zeggen dat armoedebestrijding centraal hoort te staan in het duurzaamheidsbeleid. Sociale en ecologische doelstellingen ontmoeten elkaar immers wel degelijk.

De bouw en renovatie van duurzame woningen - voor eigenaars met een laag inkomen en voor sociale en private huurders - zorgen voor een betere gezondheid van de bewoners en voor veel mogelijkheden tot creatie van kwalitatieve jobs,

én ook voor minder energieverbruik.

Een beter openbaar vervoer zorgt voor een betere toegang tot basisdiensten én ook voor minder uitstoot van gassen. Een echte win-win-situatie voor de ganse samenleving.

www.mvovlaanderen.be/inspiratie/duurzaamheid-en-armoede-eenzelfde-urgentie

SDG-telex

Kort nieuws over de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Bijna vijf jaar geleden keurden alle 193 lidstaten van de Verenigde Naties de Agenda 2030 goed. Zeventien Sustainable Development Goals (SDG's of duurzame ontwikkelingsdoelstellingen) vormen er de kern van. Ze vinden steeds breder ingang. Na een algemene inleiding de vorige keer, brengen we vanaf deze Koploper-editie telkens enkele SDG-nieuwtjes onder de aandacht.

De SDG-Barometer

Antwerp Management School, Universiteit Antwerpen en Louvain School of Management gingen na in welke mate en hoe Belgische bedrijven en organisaties de SDG's integreerden in hun duurzaamheidsstrategie.

De onderzoeksresultaten werden in primeur voorgesteld tijdens het SDG-Forum 2018 (zie elders op deze pagina).

Enkele 'key takeaways'?

- De meest aan bod komende SDG's zijn SDG 8 (waardig werk en economische groei) en SDG 3 (goede gezondheid en welzijn). SDG 2 (geen honger) en SDG 14 (leven in het water) komen haast niet in beeld.
- Andere 'drivers' zijn reputatie, markt-opportunities en 'a license to operate'.
- De SDG's vormen meestal een extra bouwsteen van de duurzaamheidsstrategie; zelden een vervanging ervan.

- Vooral de wereldwijde uitdagingen, vertaald in de SDG's, en de toenemende grondstofschaarste zetten aan om de SDG's te integreren.

De onderzoekers introduceren ook het begrip 'rainbow-washing'...

Het volledige verslag kan je nalezen op de website van Antwerp Management School.

antwerpmanagementschool.be/sdgbarometer

**DUURZAME
ONTWIKKELINGS
DOELSTELLINGEN**

Europa ligt niet op schema voor de SDG's

Eind vorig jaar verscheen het Europe Sustainable Development Report 2019. Het is het eerste kwantitatieve rapport over de vooruitgang van de EU en haar lidstaten op het vlak van de Sustainable Development Goals (SDG's).

Hoewel de Europese landen wereldwijd het voortouw nemen op het gebied van de SDG's, ligt geen enkel land op schema om de doelstellingen tegen 2030 te

bereiken. België situeert zich als elfde van de achtentwintig EU-lidstaten in de middenmoot.

Uit het rapport blijkt verder dat:

- Denemarken, Zweden en Finland het verst staan, terwijl Bulgarije, Roemenië en Cyprus achteraan bungelen.
- De EU en haar lidstaten voor de moeilijkste opdracht staan bij doelstellingen voor het klimaat, de biodiversiteit en de kringlooeconomie. Ook de levensstandaard overal gelijktrekken, zowel

Foto © Dirk De Cubber

SDG-FORUM
BELGIUM

Na 2018 en 2019 opnieuw een Belgisch SDG-Forum in 2020

Is België in de EU een middenmoter als het gaat om de realisatie van de SDG's, dan doen we het in vergelijking met de rest van de wereld relatief goed. In de wereldwijde SDG-index, die in juli 2019 verscheen, stonden we op plaats 16 van 162.

Dat de SDG's in ons land wel degelijk ingang vinden, kon je merken tijdens de

Belgische SDG-Fora die het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (FIDO) de voorbije twee jaar organiseerde.

De 500 deelnemers en 17 workshops van de editie 2018 in Flagey werden er dubbel zoveel tijdens de editie 2019 in Square.

De programma's, presentaties en foto's van beide fora zijn terug te vinden op

de SDG's-website van het FIDO.

Noteer alvast dat het SDG-Forum dit jaar plaatsvindt op 29 oktober. Meer informatie hierover vind je binnenkort op diezelfde SDG's-website.

sdgindex.org
sdgs.be/nl

binnen elke lidstaat als tussen landen en regio's onderling, blijkt heel uitdagend.

- De EU verantwoordelijk is voor aanzienlijke, negatieve overloopeffecten die het voor andere landen moeilijker maken om de SDG's te halen. Vooral de niet-duurzame vraag naar landbouw-, bosbouw- en visserijproducten heeft de grootste negatieve gevolgen.

Het rapport schetst zes transformaties die het samen mogelijk maken om de zeventien SDG's te realiseren. De auteurs

geven de EU en haar lidstaten ook praktische aanbevelingen.

Het goede nieuws is dat er genoeg instrumenten beschikbaar zijn. De nieuwe Europese Commissie moet de beschikbare instrumenten en mechanismen (zoals de begroting, investeringsstrategieën, regelgevend bestuur en toezichtskaders) dan ook zo goed mogelijk afstemmen op de SDG's, luidt het.

mvovlaanderen.be/inspiratie/europa-ligt-niet-op-sdg-schema

Advocatenkantoor gaat voor sociale impact

Impact Advocaten is een pas opgericht advocatenkantoor met satellieten in Leuven en Brussel. Ze geven juridische ondersteuning aan sociale ondernemingen, hun partners en projecten die een positieve impact nastreven. Pas opgericht wil allerminst een gebrek aan ervaring zeggen. Dat blijkt uit het inspirerend gesprek met Marleen Deneff en Xanne Holvoet, twee van de vijf oprichters.

Marleen Deneff behaalde een doctoraat over de economische activiteiten van vzw's in 2002. Het gaf haar zin om zich te specialiseren in de not-for-profitsector. Zeker na wetswijzigingen in 2003 die de social profitsectoren voor nieuwe uitdagingen in hun werking stelden. In 2006 stond ze mee aan de wieg van een algemeen advocatenkantoor dat zich onder meer richtte op ondernemingsrecht, vastgoedrecht, arbeidsrecht en not-for-profit. In dertien jaar tijd groeide het kantoor van 7 naar 29 advocaten.

“Een grote boot dus. Ik kwam tot de vaststelling dat ik meer bezig was met het managen van mensen, meningen en allerlei praktische zaken dan met mijn inhoudelijk werk. Na een reflectie-oefening kwam ik tot de conclusie dat ik de volgende tien jaar van mijn carrière meer bezig wilde zijn met wat ik het liefste doe. Dat is werken met cliënten met een maatschappelijke missie. Met boeiende opdrachten. Met de sector zelf. En met een team dat op dezelfde golflengte zit.”

Xanne Holvoet moest niet lang nadenken om Impact Advocaten mee op te richten. Ze liep er onmiddellijk warm voor. De klassieke advocatenkantoren-advocatuur? Daarvoor veel minder.

Kiezen voor een niche gaat altijd gepaard met heel wat uitdagingen. Welke kwamen jullie tegen?

Marleen: “Tijdens mijn doctoraat ontmoette ik geregeld interessante mensen uit de non-profit die vroegen om advies. Vaak was dat gratis en een aangename afwisseling met het theoretisch academisch werk. Ik besepte daar dus voor het eerst dat ook deze sector een specifieke nood aan ondersteuning had.

Die ondersteuningsbehoefte varieert, afhankelijk van wat er beweegt op beleidsvlak in de social profit sectoren, zoals zorg en welzijn, maatwerkbedrijven, sociocultureel werk of internationale verenigingen. Dan zijn er ook nog de federaties of belangenorganisaties, bijvoorbeeld voor voeding, transport, medische disciplines en beroepsgroepen die internationaal samenwerken en hun belangenbehartiging bundelen. Het leek mij een boeiende niche om voor te werken.

Ik hou ook van sociale interactie en vind het belangrijk om persoonlijk te leren. En ik ontdekte dat ik plezier schep in ondernemen. Vandaar mijn drijfveer om een eerste kantoor mee op te starten in 2006 met drie collega's. Ik vond dat heel spannend, zelf verantwoordelijkheid opnemen als (vrouwelijk) ondernemer en zorgen dat ook mijn eerste medewerker fulltime werk had.”

Ik besepte trouwens onlangs nog maar eens dat ik als advocaat nooit alleen zou kunnen werken. Dan moet je werkelijk alle onderdelen voor alle zaken zelf blijven doen. Er is dan geen tijd meer om te groeien of nieuwe dingen te ontdekken, laat staan nieuwe diensten te ontwikkelen. Ik vind het belangrijk om jezelf te blijven uitdagen en geregeld te 'vervellen'. Niet steeds in hetzelfde rad te blijven lopen dus.

We zijn er ons als kantoor bewust van dat we moeten investeren om ons aanbod te differentiëren van de klassieke advocatuur. In knowhow om efficiënt en effectief te zijn in onze opdrachten en in netwerken om het ecosysteem van onze cliënten goed te kennen.

En je ontdekt ook altijd nieuwe dimensies in je professionele mogelijkheden vanuit je persoonlijke interesse. Elke impact advocaat heeft wel zo'n verbinding: Coralie

Xanne Holvoet, Mede-oprichter Impact Advocaten

“Het daagt mij uit om zelf dingen te gaan zoeken en iets bij te brengen aan de organisatie en vooral om echt verantwoordelijkheid op te nemen.”

(Mattelaer) volgt een opleiding tot erkend bemiddelaar, ikzelf een leertraject voor participatiemanagement en Bram (Van Baelen) is dan weer als schepen actief in de lokale politiek.

En we moeten ook niet te veel in hokjes denken: het doorzettingsvermogen van Benoit (Spitaels) bij zijn marathons zien we ook terug bij zijn werk bij Impact Advocaten (lacht). Iedereen brengt dus zijn werk in verbinding met zijn persoonlijke drijfveren.”

Zijn er vaak terugkomende noden in de sector waarvoor jullie werken?

Marleen: “Er zijn uiteraard terugkomende noden. Vooral als het gaat over samenwerkingen. Van contractueel samenwerken, over organisatienetwerken tot geïntegreerd institutioneel reorganiseren. Dan denk ik aan fusies en reorganisaties. De druk is dan groot. De subsidies worden knapper. De concurrentie neemt toe. We begeleiden vaak die transacties en processen of denken mee na over de juiste vormgeving.

En nu het wetboek van vennootschappen en verenigingen werd goedgekeurd, komen er veel vragen rond de aanpassing van de statuten en wordt de concrete werking herbekeken. Daarnaast krijgen we veel vragen rond goed bestuur. Hoe stel ik mijn raad van bestuur samen in functie van de

evolutie en groei van mijn sociale onderneming? Hoe loopt de interactie tussen bestuur, directie, operationele vloer?”

Xanne: “We geven ook geregeld opleidingen voor vzw's en andere sociale ondernemingen.”

Aan advocatuur hangt ook een beeld vast van hoge kosten. Is er in jullie sector een willingness to pay?

Marleen: “De advocatuur staat zeker onder druk. In alle sectoren en bij alle bedrijven: van kmo tot multinational. Het uurtje-factuur-tje-systeem wordt in vraag gesteld. Wij werken meer en meer met dagprijzen. Of met projectprijzen. En we maken offertes omdat we veel gevraagd zijn voor overheidsopdrachten en door cliënten met afgebakende budgetten.

We zijn ook redelijk en proberen prijs-kwaliteit-urgentie-complexiteit van de opdracht in evenwicht te houden: geen drie advocaten tegelijk op een project, maar een afwisselende estafette-aanpak. Zo doen we geen dubbel werk, geen dubbele facturatie.

Merken jullie bij de offertes dat jullie missie en visie bepalend is om voor jullie te kiezen? Of is het eerder een nice-to-have?

Xanne: “Niet per se de missie en visie van het kantoor, of althans nog niet vandaag. Maar in de sector was de expertise van Marleen en haar team wel al langer gekend”.

Marleen: “Door de jaren heen ben ik geëvolueerd in de sector van de zoveelste advocaat-advocaat tot de adviseur-expert-advocaat die 'onze leefwereld' echt kent en 'onze taal' spreekt. Ik werk dan ook al twintig jaar voor organisaties in de sector. En met veel plezier. Het is ook altijd mijn professionele passie geweest.

Ik herinner mij mijn eerste corporate M&A vergaderingen toen ik pas stagiaire was in 1994. Het kon mij niet boeien. Alle respect voor mensen die dat dag in dag uit met goesting doen, maar het was niet mijn ding.”

mvovlaanderen.be/inspiratie/advocatenkantoor-gaat-voor-sociale-impact

Vlaanderen
is duurzaam ondernemen

Maatschappelijk verantwoord ondernemen.

MVO
VLAANDEREN

Heb je vragen over
duurzaam ondernemen?
vind de antwoorden op
MVOVLAANDEREN.be